

IRAN-UNITED STATES CLAIMS TRIBUNAL

PARKWEG 13 - 2585 JH THE HAGUE
THE NETHERLANDS
TELEPHONE: (070) 52 00 64

دادگاه داورى دعاوى ايران - ايالات متحده

پارك وگ ۱۳، شماره پستی ۲۵۸۵ جی ایچ لاهه، هلند

تلفن ۵۳۰۰۶۴ (۰۷۰)

دادگاه داورى دعاوى
ايران - ايالات متحده

IRAN UNITED STATES
CLAIMS TRIBUNAL

ثبت شد - FILED

No. _____ شماره

Date 6/7/82 تاریخ

۶۱/۴۸۵

مخالفت با تصمیم شکلی دیوان در مورد
۹ پرونده نمونه از نظر شرط دادگاه صالحه

شماره ۶ - ۵۱ - ۶۸ - ۱۳۱ - ۱۴۰ - ۱۵۹ - ۲۵۴ - ۲۹۳ - ۴۶۶

ما (داوران آمریکایی) مخالف این تصمیم دیوان داورى هستیم که به دولت جمهوری اسلامی ایران و سایر خواندگان پرونده‌های فوق‌الذکر - که در ثبت لایحه ظرف مدت مقرر در دستور دیوان قصور ورزیده و حتی از شرکت در جلسه رسیدگی امتناع کردند - اجازه داده شود که لایحه مربوط را پس از گذشت ۶ هفته از جلسه رسیدگی ثبت نمایند. این تصمیم با نظم کار دادگاه تناقض آشکار داشته و هرگز ما از اینست که چنانچه دیوان به این شکل در کار خود تردید نشان دهد، به احترامی که شایسته دستورات دادگاه است لطمه وارد آید. نگرانی ما از این تصمیم در صورتی قابل درک است که آنرا در قالب سلسله رویدادهایی که منجر به اتخاذ تصمیم شد مورد بررسی قرار دهیم.

خلاصه رویدادها

دیرزمانی است که دیوان داورى پذیرفته است که یکی از موضوعات مشترک در اغلب پرونده‌ها در زمینه صلاحیت، مسأله تعبیر و نحوه کاربرد بند ۱ ماده ۳، بیانیه حل و فصل دعاوی است که از دیوان داورى، صلاحیت رسیدگی به :

" ادعاهای ناشی از قراردادهای تعهدآور فیما بین که در آن قراردادهای مشخصاً رسیدگی به دعاوی مربوط در صلاحیت انحصاری دادگاه‌های صالحه ایران، با توجه به نظر شورای اسلامی ایران باشد."

را طلب می‌نمایند.

نتیجتاً دیوان داورى برآن شد که فی الفور این امراساسی را مورد رسیدگی قرار داده و نسبت به آن اتخاذ تصمیم نماید. مراجعه شود به مقررات دیوان، ماده ۳۱ (۳). طبق این تصمیم قرار شد که شعبه دیوان موضوع رسیدگی به مسأله صلاحیت را در مورد تعدادی از پرونده هاى که در برگیرنده طیفی از مواد مربوطه دادگاهاه حالیه باشد به دیوان احاله نمایند. در تاریخ ۲۳ مارس ۱۹۸۳ (۲ فروردین ۱۳۶۱) متعاقب پیشنهاد ریاست دیوان، دیوان داورى موافقت نمود که طی روزهای ۳۱ مه تا ۲ ژوئن ۱۹۸۳ (۱۰ خرداد تا ۱۳ خرداد ۶۱) جلساتی بمنظور تبادل اطلاعات در مورد پرونده های منتخب برگزار شود تا شاید بتوان این پرونده ها را مورد رسیدگی قرار داد. این تصمیم مورد اعتراض هیچیک از اعضای دیوان واقع نشد.

تجربه و تحلیل پرونده ها منجر به شناسایی ۴ پرونده شد که در برگیرنده طیف مطلوبی از قرار دادها و معاملاتی بود که در آنها موضوع شرط دادگاه حالیه مطرح بود و علیهذا دیوان را قادر میساخت که به جریان رسیدگی به تعداد بیشتری پرونده های گوناگون که در کلیه آنها موضوع صلاحیت مطرح بود، سرعت بخشد. رجوع شود به دستور العمل داخلی دیوان* . طبق دستور شماره ۱

* طبق بند دستور العمل داخلی دیوان :

دیوان داورى می تواند عندالاجتضاء دستوراتی در جهت هماهنگی و تسریع پرونده هایى که در آنها موضوعات مهم مطرح است صادر نماید، از جمله و نه صرفاً، در مورد احاله پرونده ها به مجمع دیوان طبق دستور شماره ۱ ریاست دیوان دایر بر اینکه این قبیل پرونده ها بطور جداگانه و قبل از سایر پرونده ها مورد رسیدگی قرار گرفته و برنامه جلسات رسیدگی هممتگ گردد. دیوان داورى می تواند به طرفین داورى اجازه دهد که از طریق یک نفر نماینده منتخب راجع به مسایل مشابیهی که در چند پرونده مشترک است، توضیحات کلی دهد، بدون آنکه این نحوه بررسی منجر به تلفیق پرونده ها گردد.

رياست دادگاه ، امر رسيدگى به موضوع صلاحيت در اين پرونده ها ، توسط شعب مربوطه که مامور رسيدگى به آن ها بودند به جمع داورى احاله گرديد . تفاهم بر اين بود که مسائل مربوط به تفسير بيانیه های الجزاير توسط نماينده رابط دولت ايالات متحده مطرح و هريکى از خواهان ها نيز لايحه اى تسليم و در جا رچوب و ضعيت بخصوص هر پرونده شفاها توضيح مختصرى بدهد . تاريخ ۳۱ مه (۱۵ خرداد ۶۱) که قبلا ذکر شد به دليل عملى مختلف ، مناسب تشخيص داده نشد و قرار شد که تمام روزهای هفته اى که از ۲۱ ژوئن (۳۱ خرداد ۶۱) شروع مى شود صرف رسيدگى و تبادل نظر گردد .

در تاريخ دوم آوريل ۸۳ (۱۳ فروردين ۶۱) دستورى تهيه و آماده صدور شده بود . لکن ، در آن تاريخ نماينده رابط جمهورى اسلامى ايران به موضوع انتخاب ۴ پرونده ايراد گرفت و اعلام نمود که ترجيح بدهد ۳ پرونده مورد رسيدگى قرار گيرد . نماينده رابط جمهورى اسلامى ايران اشاره اى به اينکه سه پرونده مورد نظر کداحت تکرد در عين حال در مورد هيچک از ۴ پرونده نيز با لايحه اعتراضى نداشت . اعتراضى هم به شرکت نماينده رابط دولت ايالات متحده آمريکا در مجمع داوران نشد . نهايتا با توجه به ايراد نماينده رابط ايران در مورد تعداد پرونده ها مقام رياست دادگاه موضوع صدور دستور را تا رسيدگى امر در جلسه مورخ ۱۵ آوريل ۱۹۸۳ (۲۶ فروردين ۶۱) جمع ديوان به تعويق انداخت .

در تاريخ ۱۵ آوريل ۱۹۸۳ (۲۶ فروردين ۶۱) اين موضوع در مجمع ديوان مورد بحث و گفتگو واقع شود . نمايندگان رابط دو دولت نيز نظرات خود را مطرح ساختند . بعد از اين جلسه ، يعنى در تاريخ ۱۶ آوريل ۱۹۸۳ (۲۷ فروردين ۶۱) رياست دادگاه دستور زير را صادر کرد .

رسيدگى به موضوع صلاحيت در پرونده های مشروحه زير توسط شعب مربوطه به مجمع ديوان احاله گرديد تا نسبت به شمول يا عدم شمول مفاد بند ۱ ماده ۳ بيانیه حل و فصل دعاوى به اين پرونده ها اتخاذ تصميم بعمل آيد .

این پرونده ها عبارتند از شماره های
 ۶ - ۵۱ - ۶۸ - ۱۲۱ - ۱۴۰ - ۱۵۹ - ۲۵۴ - ۲۹۳ و ۴۶۶
 کلیه دستوراتی که قبلا در مورد تعیین تاریخ
 رسیدگی به این پرونده ها صادر شده است بدینوسیله
 اصلاح می گردند. طرفین دآوری ملزم هستند
 تا تاریخ اول ژوئن ۱۹۸۳ (۲۱ خرداد ۱۳۶۱)
 لوایحی پیرامون موضوع زیر تهیه و تسلیم
 نمایند.

۳ شمول یا عدم شمول صلاحیت دیوان نسبت به
 رسیدگی به دعاوی ناشیه از قرارداددهنای
 لازم الاتباع فیما بین که در آن ها مشخصا رسیدگی
 به دعاوی مربوطه، با توجه به نظر مجلس
 شورای اسلامی در صلاحیت انحصاری دادگاه های
 حاله ایران باشد.

بعلاوه، دیوان دآوری بدینوسیله هفته ۳۱ تا ۲۵
 ژوئن (۳۱ خرداد تا ۴ تیر) را بمنظور
 رسیدگی شفاهی به موضوع فوق المذکر در این پرونده ها
 تعیین می نماید. این گردهمایی که در ابتدا
 با یک جلسه رسیدگی مقدماتی شروع می شود،
 رأس ساعت ۹/۳۰ روز ۲۱ ژوئن ۸۳ (۳۱ خرداد ۶۱)
 در ساختمان شماره ۱۳، خیابان پارک و خ، لاهه،
 برگزار خواهد شد.

بدینوسیله از دولتین ایران و آمریکا
 دعوت می نماید که از طریق نمایندگان رابط خود
 طبق برنامه فوق در جلسه رسیدگی راجع به
 این موضوع شرکت نمایند.

در تاریخ ۳۱ مه ۱۹۸۳ (۱۰ خرداد ۱۳۶۱) یعنی روزی که فردای
 آن کلیه لوایح می بایست به ثبت می رسد، نماینده رابط جمهوری
 اسلامی ایران طی نامه ای به ریاست دادگاه بر آن شد که دستور
 مورخ ۱۶ آوریل ۸۳ (۲۷ فروردین ۶۱) را خنثی نماید. نماینده رابط
 ایران ضمن اشاره به مراحل که در دستور تعیین شده، درخواست
 کرده است که این ترتیب کلا تغییر یابد بدینحوی که فقط یک یا
 دو پرونده، طبق یک " برنامه زمانی " جدید، برای رسیدگی انتخاب شود.
 البته در این نامه مشخص نشده است که کدام پرونده ها مورد رسیدگی

قرار گیرد و در چه تاریخی این کار انجام شود. در این نامه اظهار شده است که بهیچوجه ممکن نیست که خواندگان بتوانند تا تاریخ اول ژوئن ۸۳ (۱۱ خرداد ۶۱) لوایح خود را تسلیم کنند ولی در عین حال درخواست تمدید مهلت تسلیم لایحه نیز نشده است.

نامه مورخ ۳۱ مه ۸۳ (۱۵ خرداد ۶۱) نماینده رابط ایران بلافاصله در تاریخ اول ژوئن ۸۳ (۱۱ خرداد ۶۱) در مجمع دیوان مورد بررسی واقع شد. پس از استماع نظرات نمایندگان رابط ایران و آمریکا و متعاقب بحث و تبادل نظر راجع به موضوع در مجمع دیوان، ریاست دادگاه اعلام داشت که اصلاح دستور قابل توجه نبوده و بنابراین دستور کماکان به قوت خود باقیست (تاکید از نویسنده است).

کلیه خواهان های آمریکائی ۴ پرونده انتخابی، لوایح خود را طبق دستور دیوان تا تاریخ اول ژوئن ۸۳ (۱۱ خرداد ۶۱) به ثبت رسانده بودند. علاوه بر تاریخ اول ژوئن ۸۳ (۱۱ خرداد ۶۱) دفتر دیوان لایحه دولت ایالات متحده آمریکا راجع به موضوعات کلی، را دریافت و بعدا ثبت نمود. لکن نه جمهوری اسلامی ایران و نه هیچیک از خواندگان تا تاریخ یاد شده یا حتی بعد از آن تاریخ، هیچ لایحه ای به ثبت نرساندند.

با وجود اینکه مجمع دیوان در سه نوبت، ادامه کار را مورد تأیید قرار داده بود، معذک نماینده ایران همچنان به کوشش های خود در جهت مخالفت در برگزاری جلسه رسیدگی در تاریخ ۳۱ ژوئن ۸۳ ادامه داد. در تاریخ سوم ژوئن ۸۳ (۱۳ خرداد ۶۱) ناممه مشابه که هر کدام به یکی از ۴ پرونده مربوط میشد، برای ریاست دیوان ارسال و طی آنها درخواست گردید که هر پرونده بطور جداگانه مورد رسیدگی واقع شده و جلسه رسیدگی تا تاریخ نامعلومی به تعویق افتد. نامه دیگری بتاریخ ۱۳ ژوئن ۸۳ (۲۳ خرداد ۶۱) برای ریاست دیوان ارسال و درخواست شد که جلسه رسیدگی مورخ ۳۱ ژوئن ۸۳ (۳۱ خرداد ۶۱) لغو و نحوه بررسی کلا کنار

گذارده شود و در مورد هر پرونده جوابیه و پاسخ جوابیه و جلسه رسیدگی مقدماتی و داوری جداگانه تهیه و ترتیب داده شود. در نامه مورخ ۱۳ ژوئن (۲۳ خرداد) ایران برای اولین بار نسبت به ارائه هرگونه لایحه توسط ایالات متحده اعتراض و درخواست نمود که دیوان داوری ضمن صدور دستور، لایحه ایالات متحده را که در تاریخ اول ژوئن ۸۳ (۱۱ خرداد ۶۱) ثبت شده بود حذف نماید. نماینده ایران در نامه مورخ ۱۳ ژوئن (۲۳ خرداد) خود گفته بود که "ایران در حال حاضر قصد ندارد بنحو مقتضی به محتوای لایحه ایالات متحده جواب دهد اما اضافه نموده بود که "این جواب را به وقت مناسبتری و امی گذارد." باز، ایران مشخص ننمود که بفرض اینکه لایحه ای هم ارائه کند، چه وقت برای تسلیم لایحه "مساعد" خواهد بود. رئیس دادگاه به نماینده ایران اطلاع داد که جلسه رسیدگی طبق دستور مورخ ۱۶ آوریل ۸۳ (۲۷ فروردین ۶۱) در تاریخ دوشنبه ۳۱ ژوئن (۳۱ خرداد) برگزار میشود که بدو با یک جلسه رسیدگی مقدماتی در ساعت نه صبح آغاز می گردد.

عصر یکشنبه ۳۰ ژوئن (۳۰ خرداد) نماینده ایران خواسته های خود را که قبلا در نامه مورخ ۱۳ ژوئن (۲۳ خرداد) مطرح کرده بود، از عنوان و اضافه کرد که نباید به نماینده ایالات متحده حتی اجازه استدلال شفاهی در مورد موضوعات مشترک داده شود و وی باید فقط جهت پاسخگویی به سوالات در جلسه حضور یابد.

ساعت نه صبح دوشنبه ۳۱ ژوئن (۳۱ خرداد) مجمع دیوان بمنظور بررسی آخرین نمایش سیاسی ایران، تشکیل جلسه داد و بدین ترتیب آغاز بررسی را بتأخیر انداخت. پس از اینکه هر دو نماینده نظرات خود را ارائه داشتند، دیوان تصمیم گرفت که بررسی طبق برنامه پیش رود.

بررسی ۹ فقره ادعا در تاریخ ۳۱ تا ۲۳ ژوئن (۳۱ خرداد و ۱ تیر) انجام گرفت. نماینده ایران در تالار دادگاه حضور داشت اما اظهار داشت که نسبت به هیچیک از خواننده ۹ پرونده سمت نمایندگی ندارد. نماینده ایالات متحده در مورد مسائل مشترک، بطور شفاهی استدلال نمود و بدنبال

وی ، وکلای هر یک از ۹ خواهان نظرات خود را در مورد موضوعات خاص هر پرونده ، ارائه داشتند . هنگامیکه استدالات وکلای در ظهر ۲۳ ژوئن (اتیر) بیایان رسید ، ریاست دیوان سؤال کرد که آیا نماینده ایران صحبتی دارد که ایراد نماید ؟ نماینده ایران مجددا تاکید نمود که وی نمایندگی هیچکدام از مدافعین را بعهده ندارد ، اما اضافه کرد که حق خواننده ها محفوظ خواهد بود . رئیس دیوان آنگاه ، وفق عاده ۲۴ مقررات دیوان ، ختم رسیدگی را اعلام نمود .

در بعد از ظهر ۲۳ ژوئن (اتیر) مجمع دیوان وارد شور شد . اما در آن هنگام نماینده ایران با ارائه نامه ای " به نیابت از طرف های ایرانی دآوری " تقاضا نمود که برای تسلیم لوایح به خوانندگان چهارماه مهلت داده شود " .

مجمع دیوان پس از بررسی این تقاضا ، در مورد اینکه آیا به خواننده های ایرانی جهت تسلیم لایحه باید فرصت بیشتری داده شود یا خیر اقدام به رای گیری نمود . اکثریت ضعیفی از دیوان ، با اینکه خوانندگان ایرانی مکررا از رعایت دستور ۱۶ اوریل سرباز زده بودند ، تصمیم گرفتند تا به آنها اجازه دهد که بعدا لوایح خود را ارائه نمایند . متعاقبا این تصمیم به هر دو نماینده اعلام شد و مخالفت مانیز با همین تصمیم است . ریاست دادگاه روز ۱۵ اوت (۱۹ مرداد) را بعنوان مهلت تسلیم لوایح از طرف خواننده های ایرانی تعیین نمود . رجوع شود به مقررات دیوان ، ماده ۳۱ (۳) اکنون که به خوانندگان اجازه داده شده که لوایح خود را (بعدا) ثبت نمایند ، لازمست به (خواننده های) آمریکایی نیز اجازه داده شود که لوایح متقابل خود را تسلیم نمایند ، بدلیل اینکه طرف آمریکائی قبل از جلسه رسیدگی لایحه ای از طرف ایرانی دریافت نکرده . و ضمنا ایرانیان بطور شفاهی نیز استدلالی ارائه نکرده اند ، بنابراین طرف آمریکائی فرصت نداشته که به استدالات طرف ایرانی پاسخ گوید . نتیجتا مجمع دیوان تصمیم گرفت اجازه دهد که خواننده های آمریکائی لوایح متقابل خود را تا ۱۵ سپتامبر (۱۹ شهریور) تسلیم نمایند .

دلایل مخالفیت

نگرانی عمده ما اینست که اینگونه تسلیم دیوان در آخرین دقایق در برابر خواسته های غیر منطقی و یکجانبه ^{انصراف} به انجام دستورات دیوان لطمه خواهد زد. طرفی که بی اعتنائی نسبت به دستورات دیوان را پیشه سازد، باید حتما عواقب عمل خود را هم تحمل کند و الا دیوان با خطر از دست دادن اختیار خود مواجه خواهد شد.

همانطوریکه ریاست دیوان در تاریخ ۱۱ ژوئن (۱۱ خرداد) اظهار داشت، ایران تا آن تاریخ بابت اصلاح دستورالعمل دیوان "هیچ توجیهی" نداشته و از آن بعد نیز توجیهی ارائه نکرده است. طبق ماده ۲۸ مقررات دیوان، اگر یکی از طرفین نتواند مدارکی را که دیوان دستور داده است، ظرف مدت معینی تسلیم نماید و یا در یک جلسه رسیدگی بدون ارائه دلیل کافی، غیبت کند، در آن صورت دیوان می تواند به کارداوری ادامه دهد. این قاعده، قاعده ای است منصفانه و لازم که عموماً در قواعد داوری بین المللی مشاهده میشود. این ضمانت اجرا عملاً تنها وسیله ای است که دیوان داوری در اختیار دارد تا دستورات خود را بموقع اجرا گذارده و تضمین نماید که مسئولیت جریان دادرسی را نه یکی از طرفین که خود دیوان بر عهده دارد. بنظر ما، دیوان در عدم اعمال آن قاعده تحت این اوضاع و احوال، دچار خطا و لغزش شده است.

ما همچنین متوجه این امر هستیم که تعداد کثیری پرونده بر دوش دیوان سنگینی می کند و دیوان باید قدرت برنامه ریزی و اجرای برنامه دشوار خود را داشته باشد. از این لحاظ، این دیوان با داوریهایی

* مراجعه شود، فی المثل به قواعد یونسیرال، ماده ۳۸، و مقررات دادگاه دائمی داوری برای حل و فصل دعاوی بین دو طرفی که یکی از آنها دولت باشد، ماده ۳۰، مقررات دادگاه داوری اطلاق بازرگانی بین المللی، ماده ۱۵، مقررات بین المللی دادگاه داوری لندن بند ب (۹)، آئین دادرسی کمیسیون داوری بازرگانی آمریکا، ماده ۳۸، مقررات داوری بازرگانی انجمن داوران آمریکا، بند ۳۰، مقررات کمیسیون داوری آلمان، بند ۲۱

معمول بین المللی که فقط بایک پرونده سروکار دارند فرق دارد، چون اقدام دیوان نسبت به بعضی از پرونده های خاص و یا مجموعه ای از پرونده ها، ممکنست بر پیشرفت جریان کار بعضی پرونده های دیگر تاثیر گذارد. در این اوضاع، حیاتی است که دستور العمل های دقیقی که از طرف دیوان وضع شده، بوسیله طرفین اجراء شود تا در نتیجه اقدام یک جانبه هیچیک از طرفین، نظم کار دیوان مختل نگردد. در اینجا، دیوان در مقابل یک مساله کلیدی و اساسی، روش هماهنگی را تنظیم و امر به اجراء آن داد قرار شد که لوایح بطور همزمان ارائه شده و پاسخ به لوایح نیز جزو استدالات شفاهی در جلسه رسیدگی ارائه گردد. مقصود از این کار این بوده که با طرفین بالسویه رفتار شده، در امر رسیدگی تسریع شود و نهایتاً موجب صرفه جویی (در وقت و هزینه) برای طرفین آمریکائی و ایرانی در ارائه دعاوی گردد.

برنامه رسیدگی با این قصد تنظیم شد که موضوعات مربوط به صلاحیت در ارتباط با نمونه ای از پرونده هائی که حاوی شرط دادگاه صالحه است بیش از تعطیلات ماه اوت دیوان حل و فصل گردد. این برنامه نه تنها در مورد ۹ پرونده مورد بررسی در ۳۱ ژوئن، بلکه در مورد تعداد کثیری پرونده های دیگر که شرط دادگاه صالحه در آنها مطرح است، خاص اهمیت بود. بعلاوه، مجمع دیوان و شعب مربوط برای باغبانان برنامه سنگینی و فشرده ای برای رسیدگی به سایر مسائل در پیش دارند و انتظار داشتند که موضوعات مربوط به شرط دادگاه صالحه را پیش از آن زمان حل و فصل کنند. تصمیم دادگاه مبنی بر تعویق تاریخ تسلیم لوایح توسط سایر خواننده ها، برنامه ریزی دقیقی را که قبلاً در این زمینه شده بود بهم ریخته و با تاثیر سوئی که در رسیدگی سریع به تعداد کثیری از این پرونده ها گذاشته موجب زیان طرفین دآوری در پرونده های مربوط شده است.

به نظر ما بهتر است دستور مورخ ۱۶ آوریل (۲۷ فروردین) رعایت

شده و دیوان بلافاصله در مورد این موضوعات وارد شور شود.

Richard M. Mosk
ریچارد ام. موسک

George H. Aldrich
جورج اچ. آلدریچ

Howard H. Holtzman
هوارد هان. هولتزمن